

Tijdschrift Klinische Psychologie: resultaten van de lezersenquête

Frederik Houben, Johan Vereycken, Laurence Claes

SAMENVATTING

Van 20 augustus tot en met 31 oktober 2014 werd een online enquête gehouden onder de lezers van het *Tijdschrift Klinische Psychologie* (TKP). In deze bijdrage worden de belangrijkste uitkomsten samengevat en besproken. De lage responsratio (12,7%) noopt tot een voorzichtige interpretatie van de resultaten. Over het geheel genomen, krijgt het tijdschrift op inhoudelijk en vormelijk vlak goede cijfers. De wetenschappelijke artikelen en de boekenrubriek worden het meest geapprecieerd; de rubriek 'Romans/cultuur' scoort het laagst. De respondent oordeelt dat beroepsbelangen, casuïstiek en psychotherapie onderbelicht worden in het TKP en waardeert vooral de informatieve waarde, het actualiteitsgehalte en de wetenschappelijke kwaliteit van het tijdschrift. Voor de aspecten diepgang en praktijkgerichtheid worden gemiddeld lagere cijfers gegeven. Alle vormaspecten van het TKP krijgen een goede waardering. De digitale toegang van het TKP op de website van de uitgeverij Acco is een pijnpunt: die mogelijkheid is amper bekend bij de respondent en wordt als gebruiksonvriendelijk ervaren. Ten slotte verkiest de lezer voor de toekomst een combinatie van een papieren versie van het TKP met een digitale toegang.

Inleiding

In het 45-jarige bestaan van het *Tijdschrift Klinische Psychologie* (TKP) vond nimmer een lezersenquête plaats, behoudens enkele vragen over het tijdschrift in het kader van een grootschalige enquête onder de leden van de Vlaamse Vereniging van Klinisch Psychologen (VVKP) over het profiel van de klinisch psycholoog en het functioneren van de beroepsvereniging (Peeters, Vervaeke, Bauwens, De Potter, & Theuns, 1992). De resultaten staken toen een hart onder de riem van de toenmalige redactieploeg. Het tijdschrift vormde het belangrijkste motief om lid te worden en te blijven van de beroepsvereniging, en de respondenten waren tevreden over de kwaliteit van het tijdschrift. De VVKP-leden gaven evenwel aan dat er te weinig praktijkbijdragen uit het werkveld verschenen.

Inmiddels is de VVKP geprofessionaliseerd tot een beroepsvereniging die een ruime waaier van diensten aanbiedt; het TKP is maar een van de voordelen van het lidmaatschap. Ook het

tijdschrift is al die jaren geëvolueerd. De vormgeving werd meermaals verfraaid en de inhoud werd meer gevarieerd: wetenschappelijke artikelen vormen nog steeds de ruggengraat van het tijdschrift, maar er zijn terugkerende rubrieken over deontologie, preventie, casuïstiek en romans/cultuur toegevoegd. De boekenrubriek werd op een andere leest geschoeid: vroeger telde een tijdschriftnummer veel korte recensies, vandaag bevat een tijdschriftnummer enkele boekbesprekingen die uitgebreider, diepgaander en essayistisch zijn.

Of de lezer het tijdschrift en die inhoudelijke en vormelijke aanpassingen waardeert, is een open vraag. Ook is het onduidelijk welke inhoudelijke domeinen de lezer meer of minder op prijs stelt. De redactie heeft geen zicht op de domeinen die te veel of te weinig aan bod komen in het tijdschrift. Ook vraagt de redactie zich af hoe de lezer staat tegenover de digitalisering van het tijdschrift. Wil de lezer nog steeds een papieren versie ontvangen? Is men op de hoogte van de digitale versie van het TKP op de website van de uitgeverij (<http://www.acco.be/TKP>)? Sinds kort bevat de website van de beroepsvereniging (<http://www.vvkp.be/TKP>) eveneens informatie over het TKP. Ook hier rijst de vraag of de lezer hiervan op de hoogte is, of hij die rubriek raadpleegt en hoe hij die waardeert.

Methode

Voor de ontwikkeling van de lezersenquête werden bestaande enquêtes van wetenschappelijke en niet-wetenschappelijke tijdschriften bestudeerd en werd met enkele redacties van wetenschappelijke psychologiетijdschriften contact opgenomen. Enkel de redactie van het *Tijdschrift Cliëntgerichte Psychotherapie* gaf inzage in zijn recentste lezersenquête. Bij de uitgeverij Acco, die verschillende wetenschappelijke tijdschriften uitgeeft, was geen voorbeeld van een lezersenquête beschikbaar.

Bij het opstellen van de enquête werd een goede balans nagestreefd tussen enerzijds het verzamelen van een maximum aan informatie en anderzijds de gebruiksvriendelijkheid. Een te lange enquête zou de responsratio immers kunnen verlagen. Bij de keuze van de vragen werden verschillende personen betrokken, onder wie de twee voormalige hoofdredacteurs (Vertommen en Cools) en de redactieleden. Dat resulteerde in 22 vragen die gerubriceerd werden in vijf categorieën. De categorie *persoonlijke gegevens* bevat vragen over het profiel van de respondent, zoals leeftijd, geslacht en beroep. De vragen in de categorie *inhoud* focussen op de inhoudelijke aspecten van het tijdschrift. De categorie *stijl* onderzoekt hoe de inhoud wordt overgebracht. De categorie *opmaak* bestaat uit vragen over de vormgeving van het tijdschrift. In de categorie *varia* vinden we onder andere de vragen over de digitalisering van het tijdschrift. De respondent kan zijn waardering of oordeel uitdrukken aan de hand van vijf antwoordopties.

De enquête werd vervolgens gedigitaliseerd door de eerste auteur aan de hand van 'open source software Limesurvey®'. Taalkundig werd ze geredigeerd door redactielid Delimon. We lieten de enquête vervolgens proefdraaien onder enkele studenten psychologie van de Katholieke Universiteit Leuven en de redactie van het TKP, en vroegen feedback over de gebruiksvriendelijkheid en mogelijke verbeterpunten. Tegelijkertijd werd de enquête methodologisch-statistisch onder de loep genomen door redactielid Claes.

Van 20 augustus tot en met 31 oktober 2014 werd de digitale enquête op de website van de beroepsvereniging geplaatst. De leden van de VVKP werden opgeroepen om de enquête in

te vullen via een nieuwsbrief van de beroepsvereniging, het editoriaal in het septembernummer van het TKP, een reminder van de Belgische Federatie van Psychologen en de sociale mediakanalen van de VVKP; daarnaast deed de uitgeverij Acco een mailing uitgaan naar de abonnees van het TKP die geen lid zijn van de VVKP. Om lezers extra te motiveren de enquête in te vullen, werden drie boekenbonnen ten bedrage van € 25 onder de respondenten verloot. Van 18 tot en met 24 oktober 2014 had de enquête te kampen met een technische storing, waardoor ze niet kon worden ingevuld.

De verzamelde resultaten werden verwerkt met het programma 'IBM SPSS Statistics 20®'. Om de samenhang tussen categoriale variabelen (bijvoorbeeld: geslacht en leeftijdscategorieën) te berekenen werd gebruik gemaakt van de Chi-kwadraattoets. Om verschillen tussen groepen (bijvoorbeeld: mannen en vrouwen) met betrekking tot continue variabelen te berekenen werd gebruik gemaakt van de 'Independent Samples t-test' (om verschillen tussen twee groepen na te gaan) of van een eenwegs-ANOVA (om verschillen tussen meerdere groepen te berekenen). Een significantieniveau van 0,05 werd gehanteerd.

Resultaten

Respons

252 van de 1.643 abonnees van het tijdschrift vulden de enquête in, waaronder 44 die niet alle vragen beantwoordden. Zes van die reacties vonden plaats in de periode dat er een technische storing was. Omdat niet achterhaald kon worden of die respondenten nadien de enquête opnieuw invulden, werden de onvolledige inzendingen verwijderd uit de data-analyses. De totale responsratio van de lezersenquête bedraagt dan 12,7% van het totale abonneebestand.

Profiel respondenten

Tabel 1 vat de gegevens over het profiel van de respondenten samen. Ongeveer 96,2% is lid van de VVKP. De meerderheid van de respondenten is vrouw (72,6%). Alle leeftijdscategorieën zijn gelijkmatig vertegenwoordigd.

Twee op de drie respondenten zijn klinisch psycholoog-psychotherapeut; een op de drie is klinisch psycholoog. Een enkeling is student psychologie, psychotherapeut of gepensioneerd. Wanneer respondenten op basis van hun functie worden opgesplitst in een groep met en een groep zonder psychotherapeutische opleiding, blijken leeftijd en de aan/afwezigheid van een psychotherapeutische opleiding sterk gecorreleerd te zijn ($\chi^2(3, N = 199) = 30,84$; $p < 0,001$).

Ongeveer 33,2% van de respondenten is een trouwe abonnee (> 10 jaar), 24% is 6-10 jaar abonnee, 27,4% is 1-5 jaar abonnee en 14,4% minder dan 1 jaar. Twee respondenten geven aan dat ze niet geabonneerd zijn, maar het tijdschrift op het werk lezen.

[Tabel 1] Profiel respondenten (n = 208).

	n (%)
Geslacht	
Man	57 (27,4)
Vrouw	151 (72,6)
Leeftijd	
< 30	49 (23,6)
30-40	60 (28,8)
41-50	51 (24,5)
> 50	48 (23,1)
Functie	
Klinisch psycholoog-psychotherapeut	125 (60,1)
Klinisch psycholoog	70 (33,7)
Psychotherapeut	3 (1,4)
Student psychologie	2 (1)
Gepensioneerd	3 (1,4)
Andere	5 (2,4)
VVKP	
Lid	200 (96,2)
Geen lid	8 (3,8)
Abonnement TKP	
< 1 jaar	30 (14,4)
1-5 jaar	57 (27,4)
6-10 jaar	50 (24)
> 10 jaar	69 (33,2)
Anders	2 (1)

Waardering inhoudelijke aspecten

Tabel 2 presenteert de waarderingscijfers voor de verschillende inhoudelijke rubrieken van het TKP: het redactioneel, de verschillende vaste rubrieken (preventie, deontologie, romans/cultuur, casuïstiek), forumbijdragen, wetenschappelijke artikelen, boekenrubriek, agenda en themanummers. Tabel 2 geeft ook weer hoe vaak de respondenten de verschillende rubrieken lezen. De boekenrubriek ($M = 3,87$; $SD = 0,73$) staat op een, gevolgd door de wetenschappelijke artikelen ($M = 3,86$; $SD = 0,77$). Zeer weinig respondenten geven aan dat ze (zeer) ontevreden zijn over de boekenrubriek ($n = 4$) of over de wetenschappelijke artikelen ($n = 12$). Ook de verschillende themanummers die de afgelopen jaren het licht zagen (de persoon van de hulpverlener; casuïstiek; vergrijzing; klinische psychologie in de 21ste eeuw), worden positief gewaardeerd ($M = 3,75$; $SD = 0,73$); slechts tien respondenten zijn hier (zeer) ontevreden over. Na deze top 3 volgen de rubriek deontologie ($M = 3,69$; $SD = 0,68$), het redactioneel ($M = 3,62$; $SD = 0,60$), de agenda ($M = 3,53$; $SD = 0,75$), casuïstiek ($M = 3,48$; $SD = 0,91$), forumbijdragen ($M = 3,41$; $SD = 0,65$), preventie ($M = 3,40$; $SD = 0,65$) en ten slotte de rubriek romans/cultuur, die het laagst (neutraal) scoort ($M = 3,23$; $SD = 0,67$).

Het leesgedrag weerspiegelt die waarderingscijfers, waarbij de boekenrubriek (63,5%) en de wetenschappelijke artikelen (71,1%) het vaakst gelezen worden. Ook casuïstische (69,2%) en deontologische bijdragen (60,1%) en – tot onze verrassing – de agenda (59,1%) worden vaak gelezen. De minst gewaardeerde rubriek romans/cultuur wordt ook het minst gelezen (29,3%).

Wanneer we die cijfers over de waardering en het leesgedrag betrekken op het profiel van de respondent, constateren we dat mannelijke respondenten het redactioneel hoger waarderen ($t(127) = 2,92$; $p < 0,01$) en dat vrouwen de rubrieken romans/cultuur ($t(206) = -2,38$; $p < 0,05$), casuïstiek ($t(206) = -2,28$; $p < 0,05$), de wetenschappelijke artikelen ($t(87) = -2,60$; $p < 0,01$), de boekenrubriek ($t(89) = -2,96$; $p < 0,01$) en de agenda ($t(206) = -2,17$; $p < 0,05$) hoger waarderen. Wat de leeftijd van de respondenten betreft, constateren we een significant verschil voor de rubriek deontologie ($F(3,204) = 3,59$; $p < 0,05$), waarbij respondenten van 41-50 jaar die rubriek significant lager waarderen dan oudere respondenten (> 50 jaar).

[Tabel 2] Gemiddelden (standaarddeviaties) en mediaan van waardering per rubriek; aantallen (percentages) van leesgedrag per rubriek (N = 208).

Rubrieken	Waardering ^a		Leesgedrag		
	Gemiddelde (SD)	Mediaan	Zelden n (%)	Soms n (%)	Vaak n (%)
Boekenrubriek	3,87 (0,73)	4	25 (12)	51 (24,5)	132 (63,5)
Wetenschappelijke artikelen	3,86 (0,77)	4	17 (8,2)	43 (20,7)	148 (71,1)
Themanummers	3,75 (0,73)	4	–	–	–
Deontologie	3,69 (0,68)	4	21 (10,1)	62 (29,8)	125 (60,1)
Redactioneel	3,62 (0,60)	4	65 (31,3)	66 (31,7)	77 (37)
Agenda	3,53 (0,75)	4	33 (15,9)	52 (25)	123 (59,1)
Casuïstiek	3,48 (0,91)	4	17 (8,2)	47 (22,6)	144 (69,2)
Forum	3,41 (0,65)	3	50 (24)	80 (38,5)	78 (37,5)
Preventie	3,40 (0,65)	3	56 (26,9)	74 (35,6)	78 (37,5)
Romans/cultuur	3,23 (0,67)	3	71 (34,1)	76 (36,6)	61 (29,3)
Totaal	3,58 (0,41)	4	–	–	–

^a 1 = zeer ontevreden; 2 = ontevreden; 3 = neutraal; 4 = tevreden; 5 = zeer tevreden.

Tabel 3 geeft de inhoudelijke domeinen weer die de respondenten graag meer aan bod zien komen in het TKP. Twee onderwerpen verdienen volgens hen meer aandacht: psychotherapie (65,4%) en casuïstiek (56,3%). Maar ook beroepsbelangen (44,2%) mogen meer in de schijnwerpers gezet worden. Respondenten met een psychotherapeutische opleiding wensen meer bijdragen over dit thema dan klinisch psychologen zonder die specialisatie ($\chi^2(1, N = 202) = 9,72$; $p < 0,01$). Uit tabel 4 blijkt verder dat er geen domeinen zijn die overbelicht worden in het TKP.

[Tabel 3] Aantallen (percentages) per onderbelichte domeinen in TKP (N = 208).

Domein	n (%) ^a
Beroepsbelangen	92 (44,2)
Boekrecensies	49 (23,6)
Casuïstiek	117 (56,3)
Deontologie	75 (36,1)
Forensische psychologie	29 (13,9)
Geestelijke gezondheidszorg	84 (40,4)
Neuropsychologie	54 (26)
Preventie	33 (15,9)
Psychodiagnostiek	82 (39,4)
Psychopathologie	85 (40,9)
Psychotherapie	136 (65,4)
Geen mening	11 (5,3)
Andere	8 (3,8)

^a Respondenten konden meerdere rubrieken selecteren.

[Tabel 4] Aantallen (percentages) per overbelichte domeinen in TKP (N = 208).

Domein	n (%) ^a
Beroepsbelangen	11 (5,3)
Boekrecensies	28 (13,5)
Casuïstiek	5 (2,4)
Deontologie	8 (3,8)
Forensische psychologie	33 (15,9)
Geestelijke gezondheidszorg	6 (2,9)
Neuropsychologie	15 (7,2)
Preventie	17 (8,2)
Psychodiagnostiek	16 (7,7)
Psychopathologie	7 (3,4)
Psychotherapie	5 (2,4)
Geen mening	113 (54,3)
Andere	2 (1)

^a Respondenten konden meerdere rubrieken selecteren.

De respondenten werd eveneens gevraagd om het tijdschrift in zijn geheel te evalueren op de volgende kwaliteitsaspecten: actualiteitswaarde, informatieve waarde, inhoudelijke diversiteit, diepgang, praktijkgerichtheid, leesbaarheid, wetenschappelijkheid en maatschappelijke relevantie. Voor al deze kwaliteitsaspecten tezamen behaalt het TKP een gemiddeld waarderingscijfer van 3,76 (SD = 0,54) (zie tabel 5). Het tijdschrift scoort (zeer) hoog op de aspecten informatieve waarde (M = 4,11; SD = 0,68), actualiteitsgehalte (M = 3,97; SD = 0,67) en wetenschappelijke kwaliteit (M = 3,91; SD = 0,72). De laagste en eerder neutrale score wordt behaald op het aspect praktijkgerichtheid (M = 3,48; SD = 0,84). Nadere analyse van deze

waarderingcijfers brengt een generatieverschil aan het licht voor de aspecten actualiteitswaarde en wetenschappelijke waarde. Oudere respondenten (> 50 jaar) geven het tijdschrift hier een significant lagere waardering dan jongeren (< 30 jaar) ($F(3, 204) = 3,87$; $p < 0,05$ respectievelijk $F(3, 204) = 2,76$; $p < 0,05$). Het generatieverschil dat we vaststellen bij de beoordeling van de actualiteitswaarde kan beïnvloed zijn door het gendersverschil, omdat mannen de actualiteitswaarde eveneens lager evalueren dan vrouwen ($t(206) = -2,13$; $p < 0,05$).

[Tabel 5] Gemiddelden (standaarddeviaties) en mediaan van waardering inhoudelijke aspecten.

	Gemiddelde ^a (SD)	Mediaan ^a
Informatief	4,11 (0,68)	4
Actueel	3,97 (0,67)	4
Wetenschappelijk	3,91 (0,72)	4
Maatschappelijk relevant	3,80 (0,76)	4
Prettig leesbaar	3,67 (0,80)	4
Divers	3,65 (0,75)	4
Diepgaand	3,49 (0,77)	4
Praktijkgericht	3,48 (0,84)	4
Totaal	3,76 (0,54)	4

^a 1 = helemaal mee oneens; 2 = (eerder) mee oneens; 3 = neutraal; 4 = (eerder) mee eens; 5 = helemaal mee eens.

Tot slot oordeelt 30,3% van de respondenten dat de informatie in het TKP in (zeer) sterke mate moeilijk elders te vinden is; 20,1% is van mening dat deze informatie gemakkelijk elders te vinden is (zie tabel 6).

[Tabel 6] Aantallen (percentages) per mate waarin informatie in TKP moeilijk elders te vinden is (N = 208).

	n (%)
In zeer geringe mate	8 (3,8)
In geringe mate	34 (16,3)
Neutraal	103 (49,5)
In sterke mate	62 (29,8)
In zeer sterke mate	1 (0,5)

Waardering van de vormaspecten

In de lezersenquête werden twaalf aspecten van de vormgeving beoordeeld: de omslag, de inhoudsopgave, de aanwijzingen voor auteurs, de lengte van de bijdragen, het aantal pagina's per nummer, het taalgebruik, de schrijfstijl, de leesbaarheid, het lettertype, de bladspiegel, de papierkwaliteit, de grafieken en illustraties. Voor alle aspecten worden goede resultaten behaald (zie tabel 7).

[Tabel 7] Gemiddelden (standaarddeviaties) en mediaan van waardering vormgeving TKP.

Aspecten vormgeving	Gemiddelde (SD) ^a	Mediaan ^a
Papierkwaliteit	3,90 (0,63)	4
Inhoudsopgave	3,89 (0,56)	4
Taalgebruik	3,89 (0,56)	4
Aantal pagina's per nummer	3,88 (0,56)	4
Leesbaarheid	3,84 (0,63)	4
Lettertype	3,83 (0,66)	4
Schrijfstijl	3,83 (0,63)	4
Lengte van de bijdragen	3,83 (0,59)	4
Bladspiegel	3,75 (0,68)	4
Omslag	3,72 (0,69)	4
Aanwijzingen voor auteurs	3,63 (0,62)	4
Grafieken en illustraties	3,61 (0,70)	4

^a 1 = zeer slecht; 2 = slecht; 3 = neutraal; 4 = goed; 5 = zeer goed.

Digitalisering van TKP

De verschijningsfrequentie van het tijdschrift komt tegemoet aan de wensen van de respondenten (zie tabel 8). De overgrote meerderheid (79,3%) vindt dat een driemaandelijke verschijningsfrequentie volstaat. Bijna 19% ziet het tijdschrift liever vaker verschijnen. Er worden naar de mening van de respondenten voldoende themanummers uitgebracht: 74% vindt de verschijningsfrequentie toereikend; een kwart (25,5%) ziet liever meer themanummers verschijnen.

[Tabel 8] Aantallen (percentages) voorkeur verschijningsfrequentie (N = 208).

Tevredenheid verschijningsfrequentie

	Te weinig n (%)	Voldoende n (%)	Te veel n (%)
TKP driemaandelijks	39 (18,8)	165 (79,3)	4 (1,9)
Themanummers	53 (25,5)	154 (74)	1 (0,5)

Verschillende vragen van de lezersenquête hadden betrekking op de digitalisering van het TKP. Tabel 9 leert dat bijna drie kwart van de lezers (72,1%) een papieren versie wil behouden, al dan niet in combinatie met een digitale versie. Ruim een kwart van de respondenten (27,9%) verkiest uitsluitend een digitale versie. Minder dan een op de vijf respondenten (15,4%) verkiest een papieren versie zonder digitalisering. De veronderstelling dat oudere respondenten (> 50 jaar) minder zouden opteren voor een digitale versie, wordt niet bevestigd ($\chi^2(6, N = 208) = 8,98; p = 0,175$). De aantrekkingskracht van een digitale uitgave ligt vooral in de zoekmogelijkheden zowel binnen een digitaal archief als binnen een tijdschrift-

nummer (zie tabel 10). Heel wat lezers (67,8%) vinden het milieuvriendelijke karakter van een digitale versie belangrijk. Slechts 13 deelnemers (6,3%) zien geen enkel voordeel in een digitale versie.

[Tabel 9] Aantallen (percentages) voorkeur papieren of digitale versie van TKP (N = 208).

Verschijningsvorm	n (%)
Gedrukte oplage	32 (15,4)
Digitale oplage	58 (27,9)
Gedrukte en digitale oplage	118 (56,7)

[Tabel 10] Aantallen (percentages) voordelen van een digitale uitgave (N = 208).

Voordelen	n (%) ^a
Zoekmogelijkheden in het archief	146 (70,2)
Milieuvriendelijk	141 (67,8)
Zoekmogelijkheden in het tijdschrift	113 (54,3)
Links naar artikels kunnen via e-mail gedeeld worden	96 (46,2)
Raadplegen van het tijdschrift is altijd mogelijk	94 (45,2)
Meer interactie mogelijk	33 (15,9)
Geen voordelen	13 (6,3)
Andere ^b	3 (1,4)

^a Meerdere antwoordmogelijkheden konden gekozen worden.

^b Geen leesbril nodig, links kunnen in fora gedeeld worden, geen bewaarplaats nodig.

In totaal is 84,6% van de respondenten gewonnen voor een digitale versie, al dan niet in combinatie met een papieren versie. Zijn de respondenten op de hoogte van de digitale beschikbaarheid van het TKP? In welke mate zijn ze hier tevreden over? Ruim twee derde van de respondenten (67,8%) is op de hoogte van de rubriek TKP op de website van de VVKP. De overgrote meerderheid van de respondenten (81,2%) weet evenwel niet dat het TKP digitaal toegankelijk is op de website van Acco (zie tabel 11). Amper 28,2% van de kleine groep (18,8%) die op de hoogte is van deze digitale toegang op de website van Acco, is hierover tevreden. De meerderheid van deze respondenten (53,8%) stelt dat deze digitale toegang op de website van Acco geen meerwaarde oplevert; vrouwen vinden dat nog meer dan mannen ($\chi^2(1, N = 39) = 4,17; p < 0,05$). Slechts 10,2% van de respondenten die op de hoogte zijn van de digitale toegang van het TKP op de Acco-website, heeft deze website meer dan vijf keer geraadpleegd. Een iets grotere groep (15,6%) raadpleegt de informatie over het TKP op de website van de VVKP meer dan vijf keer. Over de informatie over het TKP op deze laatste website is 35,5% tevreden tot zeer tevreden ($M = 3,49; SD = 0,7$).

[Tabel 1] Aantallen (percentages) voor waardering en gebruik van TKP op de website van VVKP en Acco (N = 208).

	TKP op website VVKP n (%)	TKP op website Acco n (%)
Op de hoogte ^a		
Ja	141 (67,8)	39 (18,8)
Nee	67 (32,2)	169 (81,2)
Aantal raadplegingen ^b		
Nooit	37 (26,2)	13 (33,3)
1-5 keer	82 (58,2)	22 (56,4)
6-10 keer	10 (7,1)	2 (5,1)
> 10 keer	12 (8,5)	2 (5,1)
Waardering ^b		
Zeer ontevreden	1 (0,7)	2 (5,1)
Ontevreden	3 (2,1)	4 (10,3)
Neutraal	50 (35,5)	16 (41)
Tevreden	44 (31,2)	11 (28,2)
Zeer tevreden	6 (4,3)	0 (0)
Geen mening	37 (26,2)	6 (15,4)
Gemiddelde (SD) ^c	3,49 (0,7) ^d	3,09 (0,84) ^e
Meerwaarde ^f		
Ja	–	18 (46,2)
Nee	–	21 (53,8)

^a N = 208.^b N = 141 voor TKP op website VVKP en N = 39 voor TKP op website Acco.^c 1 = zeer ontevreden; 2 = ontevreden; 3 = neutraal; 4 = tevreden; 5 = zeer tevreden.^d Van de 141 respondenten selecteerden er 37 de optie 'Geen mening', deze werden bij de berekening achterwege gelaten.^e Van de 39 respondenten selecteerden er 6 de optie 'Geen mening', deze werden bij de berekening achterwege gelaten.^f N = 39.

Discussie

De lezer geeft de redactie van het TKP een positief rapport, maar wellicht is het raadzamer om over de respondent te spreken vanwege de lage responsratio (12,7%) en een mogelijke responsbias. Vergeleken met lezersenquêtes van andere Nederlandstalige wetenschappelijke psychologietijdschriften is dit lage responspercentage evenwel niet ongewoon. De lezersenquête van het *Tijdschrift voor Neuropsychologie* resulteerde in een responsratio van 2,5% (Hurks, 2013), die van het *Tijdschrift voor Psychiatrie* was 5,7% (Brandt-Dominicus & Van Harten, 2006). De lezersenquêtes van het *Tijdschrift voor Cliëntgerichte Psychotherapie* (20%; Bosselaar, 2014) respectievelijk het *Tijdschrift voor Seksuologie* (23%; Leusink, Van Lankveld, & Enzlin, 2014) ontlokten meer reacties. Lezers van wetenschappelijke tijdschriften in ons vakgebied lopen dus doorgaans niet warm voor lezersenquêtes. Een lage responsratio kan ook een responsbias met zich meebrengen waardoor vooral lezers met een uitgesproken positieve of negatieve mening de enquête zullen invullen. Een vergelijking van de respon-

dentengroep met de leden van de VVKP die het leeuwendeel van het abonneebestand van het TKP uitmaken, brengt beperkte verschillen aan het licht. Wat de leeftijd betreft, telt de respondentengroep minder jongeren (< 30 jaar) (23,6% versus 36,2% bij de VVKP-leden). De leeftijdscategorie 30-40-jarigen is in dezelfde mate vertegenwoordigd (28,8% versus 31,7%). Oudere leeftijdsgroepen zijn meer aanwezig in de respondentengroep dan onder de VVKP-leden, zowel bij de 41-50-jarigen (24,5% versus 16,7%) als de 50-plussers (23,1% versus 15,4%). Wat het geslacht betreft, sluit de oververtegenwoordiging van vrouwen in de respondentengroep nauw aan bij het overwicht van vrouwen in het VVKP-ledenbestand (72,6% versus 80%).

Vanwege de lage responsratio en een mogelijke responsbias zullen we de resultaten van de enquête voorzichtig interpreteren en dus spreken over respondenten in plaats van lezers. Uit de waarderingcijfers voor de verschillende inhouds- en vormgevingsaspecten kan worden opgemaakt dat de respondenten tevreden zijn over het tijdschrift. Alle rubrieken van het TKP worden positief (of neutraal) gewaardeerd, waarbij vrouwen meer appreciatie hebben voor de rubrieken romans/cultuur, casuïstiek, wetenschappelijke artikelen, de boekenrubriek en de agenda. Mannen waarderen het redactioneel meer. De leeftijd van de respondenten speelt geen rol van betekenis in deze waarderingcijfers, behoudens voor de rubriek deontologie. De rubriek romans/cultuur krijgt de laagste waardering met een neutrale beoordeling en wordt ook het minst gelezen. Dat resultaat kan op twee manieren geïnterpreteerd worden: als een aansporing om de kwaliteit van deze rubriek te verhogen, of als een gevolg van een lagere belangstelling van klinisch psychologen voor romans of andere cultuurproducten. Dat laatste valt natuurlijk te betreuren: vooral het lezen van romans kan het inzicht in de complexiteit van de menselijke psyche verruimen en bijdragen tot het aanscherpen van onze stilistische vaardigheden die belangrijk zijn bij psychologische rapportages. Afgaande op de resultaten van de enquête zijn de respondenten meer geïnteresseerd in vakliteratuur dan in romans: recensies van wetenschappelijke boeken halen een hoog waarderingcijfer en worden vaak gelezen (63,5% leest ze vaak). Dat betekent tevens dat de respondent de transformatie van de boekenrubriek waardeert: minder recensies, die strenger geselecteerd worden op kwaliteit (kritische reflectie, diepgaande analyse, essayistisch taalgebruik). De wetenschappelijke artikelen scoren nog net iets beter: een hoog waarderingcijfer en 71% van de respondenten leest ze vaak. Hopelijk zal deze uitkomst klinisch psychologen werkzaam aan de universiteiten motiveren om meer in het TKP te publiceren: wetenschappelijke artikelen worden door de respondenten zeer gewaardeerd.

Drie onderwerpen mogen voor de respondenten vaker behandeld worden in het TKP: psychotherapie, casuïstiek en beroepsbelangen. We kunnen de mening van de respondent ten volle onderschrijven, zeker wat de laatste twee onderwerpen betreft. Een analyse van 102 spontaan ingezonden manuscripten naar het TKP in de periode 2004-2011 leert immers dat slechts vijf manuscripten handelden over beroepsbelangen en amper een over casuïstiek (Vereycken, 2012). Het is algemeen bekend dat klinisch psychologen en psychotherapeuten graag gevalsstudies lezen omdat ze vaak met individuele cliënten/cliëntsystemen werken. Wetenschappelijk onderzoek dat veelal uitgaat van vergelijkend groepsonderzoek, levert dan ook niet altijd praktijkrelevante of bruikbare klinische toepassingen op. Tegelijkertijd is de drempel voor klinici zeer hoog om over hun klinische ervaringen te rapporteren in de vorm

van een tijdschriftartikel. De redactie deed al meerdere malen een oproep om casuïstische bijdragen in te sturen (Luyten & Barbez, 2010; Luyten, 2013) maar de respons blijft mager. Potentiële auteurs kunnen hun koudwatervrees misschien overwinnen door de bijdrage van Koene (2010) te lezen. Het weglaten van privacygevoelige informatie en de toevoeging van verhullende gegevens verminderen immers de herkenbaarheid van de casus en Koene (2010) acht een ‘informed consent’ van de cliënt/patiënt ook niet altijd wenselijk. Dat de respondenten meer informatie willen krijgen over beroepsbelangen, is vermoedelijk het gevolg van de recente erkenning van de klinisch psycholoog als gezondheidszorgberoep in België. Ook deze opdracht is een heikele klus voor de redactie. Auteurs met kennis van zaken die helder over beroepsbelangen kunnen schrijven, zijn dun gezaaid en vaak drukbezet door talrijke vergaderingen. Net zoals casuïstiek gaat het om een delicate materie, die bovendien voortdurend in evolutie is zodat de tijd niet altijd rijp is om hierover te berichten. Kortom, de respondent heeft overschot van gelijk dat casuïstiek en beroepsbelangen meer aandacht verdienen in het TKP, maar dat zal voor de redactie moeilijk te realiseren zijn.

De respondenten hebben het tijdschrift aan de hand van diverse kwaliteitsaspecten beoordeeld. Dat levert een positief beeld op. De informatieve waarde, het actualiteitsgehalte, de wetenschappelijke kwaliteit en de maatschappelijke relevantie van de gepubliceerde bijdragen worden zeer positief beoordeeld. De minst hoge score krijgt het tijdschrift voor praktijkgerichtheid, een oud zeer. Wie oude nummers van het tijdschrift doorbladert, stuit vaak op een redactionele oproep van toenmalig hoofdredacteur Vertommen om praktijkgerichte bijdragen in te zenden (Vereycken, 2010).

Wie de vinger aan de pols van de lezer houdt, is natuurlijk ook benieuwd naar zijn mening over de digitalisering van het tijdschrift. De combinatie van een digitale en papieren versie geniet duidelijk de voorkeur. Uitsluitend een gedrukte versie bekoort amper 15,4% van de respondenten; voor een exclusief digitale versie is ruim een kwart van de respondenten (27,9%) gewonnen. Maar deze lezersenquête wijst ondubbelzinnig uit dat we hier nog een hele weg te gaan hebben. De beoordeling van de digitale toegankelijkheid van het TKP op de website van de uitgeverij Acco (<http://www.acco.be/TKP>) legt de vinger op de zere plek: amper 18,8% van de respondenten is van het bestaan op de hoogte, weinigen maken er regelmatig gebruik van, en wie de digitale versie raadpleegt, is er niet tevreden over. In overleg met de uitgeverij Acco zullen redactie en beroepsvereniging prioriteit geven aan het oplossen van dat probleem. Als verzachtende omstandigheid geldt evenwel dat het abonnementsgeld van het TKP dermate laag is dat er weinig budgettaire ruimte rest om in deze noodzakelijke digitalisering te investeren. De redactie kan hier onmogelijk verder springen dan haar stok lang is. Het zou echter betreurenswaardig zijn dat een wetenschappelijk tijdschrift dat op veel vlakken goede punten krijgt en een duidelijke meerwaarde bezit – slechts 20,1% van de respondenten vindt dat de informatie in het TKP een geringe of zeer geringe meerwaarde heeft – zou wegwijnen omdat het digitaal niet zichtbaar of slecht toegankelijk is. Voorts mag aangenomen worden dat het belang van het tijdschrift nog zal toenemen in de context van de erkenning van de klinisch psycholoog als gezondheidszorgberoep. Kortom, de resultaten van deze lezersenquête wijzen uit dat het TKP een betrouwbaar vaartuig met een ervaren bemanning is, maar dat het een belangrijk lek vertoont dat zo snel mogelijk gedicht moet worden.

Besluit

Deze lezersenquête is een noviteit in het 45-jarige bestaan van het TKP en levert een schat aan nuttige informatie op voor de redactie, de beroepsvereniging en de uitgeverij Acco. De lage responsratio is niet ongewoon voor dergelijke lezersenquêtes maar noopt toch tot enige voorzichtigheid bij de interpretatie van de resultaten. Over het geheel genomen, kan worden gesteld dat de respondent tevreden is over de inhoud en de vormgeving van het TKP. Er zijn geen rubrieken met een laag waarderingscijfer. Sterke rubrieken zijn onmiskenbaar de wetenschappelijke artikelen en de boekenrubriek. De respondent wil graag meer aandacht in het TKP voor psychotherapie, casuïstiek en beroepsbelangen. Voor de laatste twee domeinen wordt dat echter een lastige opgave. Ook meer praktijkgerichte bijdragen zijn wenselijk. Op cruciale kwaliteitsaspecten zoals informatieve waarde, actualiteitsgehalte en wetenschappelijke waarde krijgt het tijdschrift zeer hoge punten. De vormgeving wordt over de hele lijn als goed beoordeeld. De respondent heeft een voorkeur voor een papieren én een digitale versie van het TKP. Echter, de digitale toegang op de website van Acco vormt de achilleshiel van het tijdschrift: die is amper bekend en wordt als gebruiksonvriendelijk ervaren. Wil het TKP in de alomtegenwoordige digitale golven niet ondergaan, dan dient prioriteit gegeven te worden aan de verbetering van de digitale architectuur van dit tijdschrift.

Dankwoord

De redactie dankt alle lezers die de enquête hebben ingevuld.

Literatuur

- Bosselaar, N. (2014). Uitslag van de lezersenquête, november 2013. *Tijdschrift Cliëntgerichte Psychotherapie*, 52, 164-167.
- Brandt-Dominicus, J.C., & Van Harten, P.N. (2006). Lezersonderzoek Tijdschrift voor Psychiatrie. *Tijdschrift voor Psychiatrie*, 48, 445-451.
- Hurks, P. (2013). Uitslag enquête Tijdschrift voor Neuropsychologie. *Tijdschrift voor Neuropsychologie*, 8, 129-130.
- Koene, C. (2010). Beroepscodes onder de loep (2): Assepoesters maskerade. *Tijdschrift Klinische Psychologie*, 40, 70-76.
- Leusink, P., Van Lankveld, J., & Enzlin, P. (2014). Het Tijdschrift voor Seksuologie goed gewaardeerd door zijn lezers. *Tijdschrift voor Seksuologie*, 38, 41-45.
- Luyten, P. (2013). Gevalsstudies: waar zijn ze gebleven in de opleiding, onderzoek en praktijk? *Tijdschrift Klinische Psychologie*, 43, 146-148.
- Luyten, P., & Barbez, C. (2010). Gevalsstudies: assepoester van de klinische psychologie. *Tijdschrift Klinische Psychologie*, 40, 66-69.
- Peeters, R., Vervaeke, G., Bauwens, S., De Potter, B., & Theuns, P. (1992). Hoe evalueren leden en niet-leden de VVKP? Resultaten van een enquête bij Vlaamse klinisch psychologen. *Tijdschrift Klinische Psychologie*, 22, 216-248.

Vereycken, J. (2010). De eeuwige zoektocht naar goede kopij. Geschiedenis en toekomst van het Tijdschrift Klinische Psychologie. *Tijdschrift Klinische Psychologie*, 40, 157-167.

Vereycken, J. (2012). Een kijkje in de keuken van het Tijdschrift Klinische Psychologie. *Tijdschrift Klinische Psychologie*, 42, 259-271.

Summary

From the 20th of August till the 31st of October 2014, the readers of the Flemish Journal of Clinical Psychology (TKP) answered an online survey about the journal. In the present manuscript, we discuss the most important findings of this survey, which have to be interpreted with caution given the low response rate (12.7%). Overall, the journal was positively evaluated for its content and format. The scientific papers and the reviews of books were appreciated the most, the journal section about novels/culture, the lowest. The participants further reported that they would like to read more about the formal regulations of our profession, case formulations and psychotherapy. On the contrary, they appreciated the informative, state-of-the-art and scientific nature of the contributions in the journal. The access to the online version of the journal through the website of ACCO (publisher) was rated as problematic: the readers did not know this option, and if they knew the option, they rated the application as user-unfriendly. Finally, the reader preferred to receive the journal in the future in paper and online format.

Personalia

Frederik Houben is student klinische en gezondheidspsychologie (volwassenen) aan de faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen van de KU Leuven.

E-mail: frederikhouben@outlook.com.

Dr. Johan Vereycken is klinisch psycholoog-psychotherapeut en neuropsycholoog. Hij is sinds 2004 hoofdedacteur van het Tijdschrift Klinische Psychologie.

E-mail: johan.vereycken@hotmail.com.

Prof. dr. Laurence Claes, klinisch psycholoog en gedragstherapeut, is hoogleraar aan de KU Leuven, faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen en aan de Universiteit Antwerpen, faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen (CAPRI).

E-mail: Laurence.Claes@ppw.kuleuven.be.